

TÜRKÇE OKUTMANLARININ GÖRÜŞLERİNE GÖRE SOSYAL AĞLARIN YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE ÖĞRETİMİNE KATKILARI*

*Vedat HALİTOĞLU, Gürkan MORALI***

Öz: Sosyal ağlar, günümüzde popüler web uygulamalarından biridir. Bu sebeple eğitim ortamlarında da sosyal ağların kullanımı gittikçe artmaktadır. Bu çalışmada sosyal ağların yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkısını tespit etmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Yabancılar Türkçe Öğretim Programında çalışan Türkçe okutmanlarının görüşlerine başvurulmuştur. Nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde okutmanlarla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme yoluyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analiz neticesinde sosyal ağların; kültür aktarımı, sosyalleşme, etkileşim sağlama, temel dil becerileri, Türkçeyi öğrenmeye karşı tutum geliştirme, ders dışı öğretim ortamı oluşturma açısından olumlu katkısının olduğu ve ayrıca bazı durumlarda olumsuz etkilerinin bulunduğu da tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Sosyal ağlar, yabancı dil, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi.

The Contribution of Social Networks in Teaching Turkish as a Foreign Language based on Turkish Language Lecturers' Views

Abstract: Social networks are among today's most popular web applications. Thus the use of social networks in educational settings has increased. This study aims to investigate the contribution of social networks in teaching Turkish as a foreign language. Towards this aim, Turkish lecturers working in "Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Yabancılar Türkçe Öğretim Programı" were interviewed. Interviews were part of qualitative research. The data gathered from interviews were analysed by the use of content analysis. It was concluded that using social networks in teaching Turkish as a foreign language, although had some negative influence, at large it made a positive contribution to the cultural transmission, socialization, interaction, language skills, developing attitude towards learning Turkish, and developing extracurricular teaching environment.

Key words: Social networks, foreign language, teaching Turkish as a foreign language.

* Makalenin Geliş ve Kabul Tarihi: 26.01.2018 - 09.03.2018

** Öğr.Gör., Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi (ERSEM).
vedate64@hotmail.com ORCID: 0000-0002-9424-6815

Arş.Gör.Dr., Erciyes Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü. gurkanmorali@gmail.com ORCID: 0000-0002-8539-7507

Giriş

Sosyal ağlar, temelde insanlar arasında iletişimi sağlamak amacıyla kurulan web ortamlarıdır. Boyd ve Ellison (2007) sosyal ağ sitelerini “sınırlı bir sistemde açık veya yarı açık profil oluşturma, bağlantıları paylaştıkları diğer kullanıcıların listesini ekleme ve sistemdeki diğer kullanıcılar tarafından oluşturulan bağlantıları ve bağlantı listelerini görüntüleme ve ziyaret etmeye izin veren web tabanlı hizmetler” (s. 211) olarak tanımlamışlardır. Milyonlarca kullanıcının ilgisini çeken sosyal ağlar (Greenhow ve Robelia, 2009), zaman ve mekân kısıtlaması olmaksızın her an erişilen, teknik bilgiye gereksinim duymadan kullanılan, dinamik ve kullanıcı dostu araçlardır.

Sosyal ağların pek çok amaç doğrultusunda kullanımı tercih edilmekle beraber eğitsel amaçlar doğrultusunda da kullanıldığı görülmektedir (Sarsar, Başbay ve Başbay, 2015; İşman ve Albayrak, 2014; Çubukçu, 2012; Ekici ve Kıyıcı, 2012; Gülbahar, Kalelioğlu ve Madran, 2010; Selwyn, 2009). Sosyal ağların eğitime farklı açılardan yansımaları olmaktadır. Sosyal ağ siteleri bireyler arası iletişimi sağlamakta (Kert ve Kert, 2010), iletişim ve etkileşimi artırmakta (Godwin-Jones, 2008), sosyalleşme için bir alan oluşturmakta (Vie, 2007), bilgiye erişim sağlamakta (Tonta, 2009), öğrenme olanakları sunmakta (Blattner ve Fiori, 2009) ve profesyonel iş yapmak için fırsatlar barındırmaktadır (Tonta, 2009).

Günümüzde en çok tercih edilen sosyal ağların başında Facebook gelmektedir. 2004 yılında Mark Zuckenberg tarafından kurulan Facebook, 1 milyardan daha fazla kullanıcıya ulaşmayı başarmış (Kent ve Leaver, 2014) ve sosyal ağ sitelerinin öncüsü hâline dönüşmüştür (Tess, 2013). Facebook eğitsel bir araç olarak eğitim-öğretim ortamlarında da kendine özgü bir yer edinmiştir. Öğrenciler tarafından en çok tercih edilen sosyal ağlardan biri olan Facebook (Bicen ve Cavus, 2010), başlı başına bir eğitim ortamı oluşturmaktadır (Aydın, 2012). Öğrenciler Facebook’u genellikle sosyal amaçlar doğrultusunda kullanmayı tercih etmektedirler (Grosbeck, Bran ve Tiru, 2011; Wise, Skues ve Williams, 2011).

Facebook, yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında da kullanılan bir araçtır. Alandaki çalışmalar incelendiğinde; Facebook üzerinden yabancı dil olarak Türkçe sözcük öğretimine yönelik bilgilerin verildiği (Aslan, 2016), sınıf dışı dinleme etkinliklerinde Facebook kullanımına başvurulduğu (Melanlioğlu, 2014) ve Facebook aracılığıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin gerçekleştirildiği görülmektedir (Çelik, 2014). Bu çalışma da Facebook kullanımı aracılığıyla sosyal ağların yabancı dil olarak Türkçe öğretimine katkısını, Türkçe okutmanlarının görüşleri çerçevesinde ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde görüşme yöntemine başvurulmuştur. Bu çalışmada görüşme yönteminin kullanılmasının sebebi, çalışmaya katılan Türkçe okutmanlarının düşüncelerini tespit edip anlamaya çalışmada görüşme yönteminin işlevsel olmasıdır. Çünkü “görüşme yoluyla deneyimler, tutumlar, düşünceler, niyetler, yorumlar, zihinsel algılar ve tepkiler gibi gözlenemeyen anlamlandırılmaya çalışılır” (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 148).

Katılımcılar

Araştırmaya, 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Erciyes Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Yabancılar Türkçe Öğretim Programında görev alan 6 Türkçe okutmanı gönüllü olarak katılmıştır. Araştırmanın örneklemini oluşturan katılımcılar belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik ve kolay ulaşılabilir durum örneklemleri (Patton, 1987’den akt. Yıldırım ve Şimşek, 2013) tercih edilmiştir. Cinsiyet, kıdem ve sosyal ağ kullanım süreleri bakımından farklı okutmanların çalışmaya katılması maksimum çeşitliliği ve katılımcılarla çalışmacıların aynı üniversitede çalışıyor olması erişim kolaylığı sağlamıştır. Katılımcılara ait kişisel bilgilere aşağıda yer verilmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Kişisel Bilgiler

<i>Kişisel Bilgi</i>	<i>Ayrıntı</i>	<i>f</i>
Cinsiyet	Erkek	3
	Kadın	3
Toplam		6
Kıdem	2 Yıl	4
	3 Yıl	1
	4 Yıl	1
Toplam		6
Sosyal Ağ Kullanım Süreleri	2 Yıl	2
	4 Yıl	1
	6 Yıl	2
	10 Yıl	1
Toplam		6

Tablo 1'e göre araştırmaya katılanların 3'ü kadın 3'ü de erkektir. Cinsiyete göre dağılımda homojenlik söz konusudur. Okutmanların kıdemlerine göre dağılımı incelendiğinde, araştırmada 4 kişi ile 2 yıl kıdem düzeyine sahip okutmanların en fazla paya sahip oldukları görülmektedir. Diğer okutmanların Türkçe öğretimi kıdem düzeyi sırasıyla 3 ve 4 yıldır. Okutmanların sosyal ağları kullanım sürelerine göre dağılımı çeşitlilik göstermektedir. Sosyal ağları kullanım süresine bakıldığında 6 okutmandan 1 okutmanın 10 yıl, 2 okutmanın 6 yıl, 1 okutmanın 4 yıl, 2 okutmanın ise 2 yıldır sosyal ağları kullandıkları tespit edilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme formu kullanılmıştır. Bunun yanında araştırmada dokümanlardan (facebook görüntülerinden) da görüşme verilerini desteklemek için yararlanılmıştır. Görüşme yönteminin uygulanabilmesi için araştırmacılar tarafından görüşme formu geliştirilmiştir. Aşağıda görüşme formu geliştirme ve uygulama süreci hakkında bilgi verilmiştir.

Görüşme Formunun Geliştirilip Uygulanması

Literatür taramasıyla elde edilen fikirlerin yanında, araştırmada cevabı aranacak temel sorular da düşünülerek ön deneme grubuna yöneltilen görüşme formu hazırlanmıştır. Hem soruların anlaşılabilirlik düzeyini tespit etmek hem de farklı düşünceleri yansıtmak için 2 okutmandan oluşan ön deneme grubuna görüşme formu uygulanmıştır. Bu ön görüşmeden elde edilen veriler doğrultusunda görüşme formuna son şekli verilmiştir. Belirlenen sorularla yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Görüşmenin akışı içerisinde yeni konuların doğmasına imkân tanıyacak ve görüşmenin verimini artıracak açık uçlu soruların görüşme formunda yer almasına özen gösterilmiştir. Ayrıca okutmanları konuşmaya sevk edecek ipuçları da uygulama öncesi araştırmacılar tarafından tespit edilmiştir. Görüşme sorularına verilen cevaplar yazıya geçirilerek kaydedilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada görüşme yoluyla elde edilen verilerin çözümlemesinde içerik analizine başvurulmuştur. İçerik analizi uygulanırken Yıldırım ve Şimşek (2013) tarafından önerilen dört aşamada veri analizi gerçekleştirilmiştir.

1. Aşama: Görüşme formuyla elde edilen verilerden anlamlı parçalar tespit edilerek notlar alınmıştır. Elde edilen notlar içerik analizine uygun olarak kodlar şeklinde belirtilmiştir. Tüm kodlar yazılarak bir kodlama listesi oluşturulmuştur.

2. Aşama: Kodlama listesinde yer alan kodlar, ortak özellikleri bakımından sınıflandırılmıştır. Birbirine benzeyen veya birbirinden farklı olan kodlar ayrıştırılarak ve bir araya getirilerek ortak temalar tespit edilmiş ve tematik kodlama gerçekleştirilmiştir.

3. Aşama: Bu aşamaya kadar elde edilen tüm kodlamalar okuyucuların anlayacağı biçimde düzenlenmiş ve tablolar aracılığıyla bulgular bölümünde işlenmiştir. Bu bölümde veriler tema ve kodlara göre yansıtılırken bazı kısaltmalara başvurulmuştur. Bu kısaltmalar, Göçer (2013) tarafından önerilen kodlama ve tanımlama tekniğinden uyarlanarak oluşturulmuştur.

GS1, GS2, GS3, GS4, GS5: Araştırmacılar tarafından sırasıyla okutmanlara yöneltilen görüşme sorularını kısaltılmış olarak ifade eder. Tablolarda yer alan soru cümleleri, görüşme formlarında yer aldığı uzun şekli ile değil kısa hâli ile yansıtılmıştır.

O^{1, 2, 3, 4, 5, 6}: Araştırmaya katılan okutmanların numaralandırılmış ve kısaltılmış hâlidir. Bu numaralandırma araştırmacılar tarafından rasgele yapılmıştır.

[1], [2], [3]...: Araştırmacılar tarafından görüşme formlarında önemli görülen ve araştırmanın raporlaştırılmasında aynen alınması gereken cümleleri veya paragrafları sınıflandırmak ve okuyucunun anlamasını kolaylaştırmak amacıyla araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen numaralandırma işlemi ifade eder.

4. Aşama: Bu aşamada elde edilen bulguların araştırmacılar tarafından yorumlanması gerçekleştirilmiştir. Araştırmacılar tarafından gerçekleştirilen yorumların çalışmayı daha da zenginleştirdiği ve anlamlı hâle getirdiği düşünülmektedir.

Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde görüşme formundan elde edilen veriler incelemeye tâbi tutulmuş, içerik analizi sonucunda elde edilen bulgular yansıtılmıştır.

Tablo 2. Sosyal Ağların Kültür Aktarımına Etkisi

<i>GSI: Sosyal ağları kullanmanızın kültür aktarımına nasıl bir etkisi oldu?</i>	<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>
O^{1,2,4}: Dinî ve millî bayramlarda sosyal ağlar üzerinden bayram kutlamaları yapıyoruz. [1]		birlikteliği sağlama
O^{1,4,6}: Günlük yaşamı yansıtan resimler paylaşıyorum. [2]		“an”ı paylaşma
O^{5,6}: Paylaşımlar sayesinde öğrenciler Türk gelenek ve görenekleri hakkında bilgi sahibi olmaktadır. [3]		kültürel bilgi sağlama
O^{2,6}: Yöresel yemek fotoğraflarını paylaşarak tanıttım. [4]	kültür aktarımı	
O^{1,2,5}: Kültürümüzde yer etmiş önemli günlerimize dair sosyal ağlar üzerinden paylaşım yapmaktayım. [5]		belirli gün ve haftaları yansıtmaya
O^{1,3}: Manevi değerleri öğretmek sosyal ağlarda daha kolay. [6]		değerler eğitimi
O²: Asker uğurlama ve düğün gibi törenleri yansıtan fotoğraflar paylaştım. [7]		örf ve âdetleri yansıtmaya

Okutmanlar, Türkçeyi yabancı dil olarak öğretirken aynı zamanda Türk kültürünü de öğretmektedirler. Okutmanların sosyal ağları kullanarak kültürel değerleri aktardığı görülmektedir. Okutmanlar, millî ve dinî bayramlarda sosyal ağları etkin kullandıklarını belirtmektedirler: “*Dinî ve millî bayramlarda sosyal ağlar üzerinden bayram kutlamaları yapıyoruz [1]*”. Bu yolla öğrencilere kendi kültürlerinde alışık olmadığı kültürel durumları başka bir deyişle yaşayan Türk kültürünü tanıtmaktadırlar. Günlük hayata dair ulaşılması öğrenciler açısından zor olan ayrıntılar okutmanlarca internet üzerinden paylaşılmıştır: “*Günlük yaşamı yansıtan resimler paylaşıyorum [2]*”. Okutmanlar, kültürel değerlere dair hususlara sosyal ağlarda çok fazla yer vermiştir: “*Kültürümüzde yer etmiş önemli günlerimize dair sosyal ağlar üzerinden paylaşım yapmaktayım [3]*”. Bunun yanında okutmanlar, kültür tanıtımı adına öğrencilerin ilgisini çekebilecek yöresel yemekler “*Yöresel yemek fotoğraflarını paylaşarak tanıttım [4]*” ve asker uğurlama, düğün “*Asker uğurlama ve düğün gibi törenleri yansıtan fotoğraflar paylaştım [7]*” gibi öğrencilerin alışık olmadığı örf ve âdetler konusunda sosyal ağlardan yararlanmaktadırlar. Ayrıca sosyal ağlar üzerinden değerler eğitiminin daha kolay gerçekleştirildiği de ifade edilmektedir: “*Manevi değerleri öğretmek sosyal ağlarda daha kolay [6]*”. Aşağıdaki resimde ulaşılan bulguları desteklemek üzere okutmanlar ve öğrenciler tarafından gerçekleştirilen Facebook paylaşım örnekleri gösterilmektedir.

Resim 1. Facebook Paylaşım Örnekleri

Tablo 3. Sosyal Ağların Türkçe Becerilerine Katkısı

<i>GS2: Sosyal ağları kullanmanızın öğrencilerin Türkçe becerilerine katkısı oldu mu?</i>	<i>Tema</i>	<i>Kodlar</i>
<i>O^{5, 2, 1, 6}: Öğrenciler Türkçe yazmak için kendini zorlamaktadır. [1]</i>		yazmaya maruz bırakma
<i>O^{6, 1, 3}: Sesli hikâyeler paylaşarak dinleme becerisini destekledim. [2]</i>	temel dil becerilerini destekleme	dinleme materyali sunma
<i>O^{1, 5, 3}: Paylaştığım bir şarkıyı ertesi gün öğrenci seslendirdi. [3]</i>		konuşmaya teşvik etme
<i>O^{6, 1, 3}: Resimlerle zenginleşmiş kısa yazılar ve sözler paylaştım.[4]</i>		okuma materyali sunma

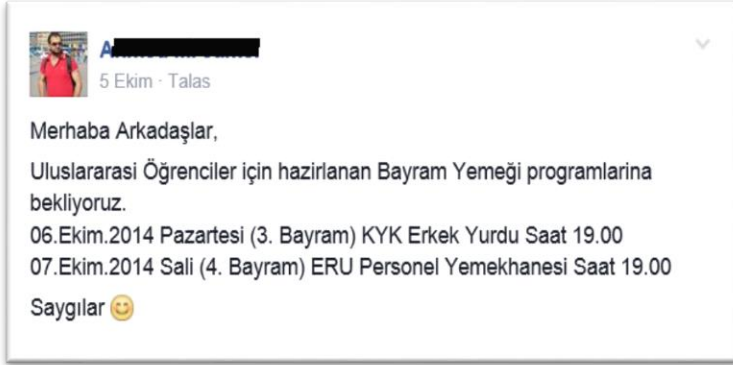
Okutmanlar, sosyal ağ kullanımının öğrencilerin temel dil becerilerine yansımalarının olduğunu ifade etmişlerdir. Tabloya bakıldığında yazma becerisinin ön plana çıktığı görülmektedir. “Öğrenciler Türkçe yazmak için kendini zorlamaktadır [1]”. İkinci sırada dinleme becerisini geliştirmede sosyal ağların etkili olduğu vurgulanmıştır: “Sesli hikâyeler paylaşarak dinleme

becerisini destekledim [2]". Bazı zamanlar sosyal ağlar üzerinden şarkı ezberletme, paylaşılan hikâyeyi canlandırma vb. yollarla konuşma becerisine yönelik kazanımlar elde edilmiştir: "*Paylaştığım bir şarkıyı ertesi gün öğrenci seslendirdi [3]*" Aynı şekilde okuma becerisinin zenginleşmesine yönelik paylaşımlar da yapılmıştır: "*Resimlerle zenginleşmiş kısa yazılar ve sözler paylaştım [4]*".

Tablo 4. Sosyal ağların sosyalleşme ve etkileşime katkıları

<i>GS3. Sosyal ağları kullanmanın öğrencilerin sosyalleşmesine ve etkileşimlerine nasıl bir etkisi oldu?</i>	Tema	Kodlar
O^{5,2,3,4,6}: Sınıf içi ve gruplar arası iletişim güçlendi. [1]		iletişimi artırma
O^{1,6}: Daha kolay duygu paylaşımı sağlanmakta. [2]		his ortaklığı
O^{5,4}: Olmuş veya olacak etkinlikleri sosyal ağlar ile duyuruyoruz. [3]		organizasyon
O²: Öğretmen ve öğrencilerle sohbet ettikçe özgüvenleri arttı. [4]	zemin oluşturma	içsel pekiştirme
O³: Zaman zaman kontrolün zorluğu nedeniyle farklı nedenlerden kaynaklı sorunlar yaşandı. [5]		çatışma
O⁶: Sosyal ağlar birbirini tanımak amaçlı iletişimi azalttı. [6]		birebir temas

Okutmanlar tarafından sosyal ağ kullanımının öğrencilerin sosyalleşmelerine ve etkileşimlerine hem olumlu hem de olumsuz zemin oluşturduğu belirtilmiştir. Okutmanların tamamına yakını "*Sınıf içi ve gruplar arası iletişim güçlendi [1]*" görüşünü ifade etmiştir. Ayrıca sosyal ağların öğrenciler arasındaki iletişimi güçlendirerek sosyal bağların kurulmasında etkili olduğu vurgulanmıştır. Öğrencilerin duygularını daha rahat paylaşabildikleri "*Daha kolay duygu paylaşımı sağlanmakta [2]*" ve özgüvenlerinin arttığı görülmektedir: "*Öğretmen ve öğrencilerle sohbet ettikçe özgüvenleri arttı [4]*". Öğrenciler etkinlikler ve organizasyonlar konusunda sosyal ağlar üzerinden haberdar edilmiş ve böylece hızlı bir iletişim sağlanmıştır: "*Olmuş veya olacak etkinlikleri sosyal ağlar ile duyuruyoruz. [3]*". Sosyal ağların faydalı olduğu belirtilmesine rağmen bazen zararlı olabildiği de ifade edilmiştir: "*Zaman zaman kontrolün zorluğu nedeniyle farklı nedenlerden kaynaklı çatışmalar yaşandı [5]*" ve "*Sosyal ağlar birbirini tanımak amaçlı yüz yüze iletişimi azalttı [6]*". Aşağıdaki resimde bir öğrenci tarafından organizasyon amaçlı Facebook paylaşımı gösterilmektedir.

Resim 2. Facebook paylaşım örneği

Tablo 5. Sosyal ağların öğrencilerin Türkçeyi öğrenmeye karşı tutumlarına etkisi

<i>GS4: Sosyal ağları kullanmanızın öğrencilerin Türkçeyi öğrenmeye karşı tutumlarına nasıl bir etkisi oldu?</i>	<i>Temalar</i>	<i>Kod</i>
O^{4,6}: Sosyal ağlarda yapılan sohbetlerle ön yargılar kırıldı. [1]	değişim	olumlu yaklaşım
O^{3,2}: Daha rahat yazı yazdığı için öz güvenleri gelişiyor. [2]	gelişim	benlik algısı
O^{5,1}: Öğrencilerin öğrenme motivasyonu arttı. [3]		güdülenme

Sosyal ağları kullanmanın, öğrencilerin Türkçeyi öğrenmeye karşı tutumlarında değişim meydana getirdiği görülmektedir. Okutmanlar öğrencilerde başta var olan ön yargıların sosyal ağlar ile daha hızlı ve kolay bir şekilde ortadan kalktığını ifade etmektedir: “*Sosyal ağlarda yapılan sohbetlerle ön yargılar kırıldı [1]*”. Öğrencilerin Türkçeye karşı ön yargılarında büyük bir değişim olmuş ve hedef dile karşı ön yargılar giderilmiştir. Sosyal ağ kullanımının, benlik algısı ve güdülenme açısından olumlu etki yaptığı da anlaşılmaktadır: “*Daha rahat yazı yazdığı için öz güvenleri gelişiyor [2]*” ve “*Öğrencilerin öğrenme motivasyonu arttı [3]*”.

Tablo 6. Sosyal Ağların Ders Dışı Öğretim Ortamı Oluşturmaya Etkisi

<i>GS5: Sosyal ağları kullanmanızın ders dışı öğretim ortamı sunma açısından nasıl bir etkisi olmuştur?</i>	<i>Tema</i>	<i>Kod</i>
O^{1, 2, 3, 4, 5, 6}: Öğrencinin yazdıklarını düzelterek geri bildirim sağladık. [1]		anında dönüt
O^{1, 2}: Sosyal ağlar sayesinde öğrenci ders dışında ve akşam saatinde bize ulaşmaktadır. [2]	sınıfın duvarlarını yıkma	erişim kolaylığı
O^{3, 4}: Öğrencilerin sınıfta heyecan ve korku sebebiyle sormadıklarını sosyal ağlarda daha rahat sorduğunu gördük. [3]		rahat hissetme
O⁶: Mezun olmuş öğrenciler de yazı yazıp düzeltmeler yaptılar. [4]		akran desteği

Sosyal ağların ders dışı öğretim ortamı oluşturma açısından sınıfın duvarlarını yıktığı ortaya çıkmıştır. Sosyal ağ kullanımı, okutmanların tamamına sınıf dışında öğrencilerin hatalarını anında düzeltme ve geri bildirim verme olanağı sunmuştur: “*Öğrencinin yazdıklarını düzelterek geri bildirim sağladık [1]*”. Öğrenciler sınıf dışında okutmanlara ulaşma şansı bulmuştur: “*Sosyal ağlar sayesinde öğrenci ders dışında ve akşam saatinde bize ulaşmaktadır [2]*”. Çeşitli nedenlerle öğretmenlere söylenmeyen ve sorulamayan problem durumları sosyal ağlar aracılığıyla daha rahat ifade edilmiştir: “*Öğrencilerin sınıfta heyecan ve korku sebebiyle sormadıklarını sosyal ağlarda daha rahat sorduğunu gördük [3]*”. Mezun öğrencilerin katılımıyla daha çoğulcu ve sosyal bir ortam oluşmuş, akran desteği sağlanmıştır: “*Mezun olmuş öğrenciler de yazı yazıp düzeltmeler yaptılar [4]*”.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Facebook ve benzeri sosyal ağ siteleri son zamanlarda eğitim ortamlarında sıkça kullanılmaya başlanmıştır (Aydın, 2014; İşman ve Hamutoğlu, 2013; Munoz ve Towner, 2009). Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapan okutmanlar da sosyal ağları, Türkçe öğretiminin bir parçası hâline getirmeye ve sınıflarına entegre etmeye çalışmaktadır.

Görüşme yapılan okutmanların Türk kültürünü sosyal ağlar üzerinden öğrencilere tanıtmaya çalıştıkları tespit edilmiştir. Çünkü ikinci/yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür aktarımı yadsınamayacak kadar önemli bir unsurdur (Ökten ve Kavanoz, 2014; Boylu, 2014; Kutlu, 2015; Han, 2016; İşcan, 2017). Okutmanlar tarafından kültür aktarımı, dil öğretiminin ayrılmaz bir parçası kabul edilerek dinî ve millî bayramlar, günlük yaşama dair anlar, gelenek ve görenekler, yöresel yemekler, asker uğurlama ve düğün gibi örf ve âdetlere yönelik farklı paylaşımlar yapılmıştır. Kültür aktarımı açısından önemli

ve etkili alanlardan biri olan sosyal medya platformları (Uluç ve Yarcı, 2017) okutmanların kullanımı doğrultusunda kültürel aktarım için etkili araçlar hâline dönüşmüştür. Bu sayede kültüre dair her türlü ses, görüntü, yazı vb. içerikler hızlı ve kolay bir biçimde paylaşılarak sosyal ağlar üzerinden bilinçli bir kültür aktarımı sağlanmıştır. Böylece kültürün dile yansımaları etkili bir biçimde somutlaştırılmıştır. Świątek (2013) de bu sonuçları destekleyecek şekilde Facebook, Twitter gibi çevrimiçi araçların hedef kültüre yönelik farkındalığın artırılmasında yararlı olduğunu aktarmıştır.

Okutmanlar sesli hikâyeleri paylaşmak suretiyle dinlemeyi, sosyal ağlar üzerinden paylaşılan bir şarkının ertesi gün seslendirmesiyle konuşmayı ve ilgi çekebilecek yazılar paylaşarak okuma becerisini desteklemiştir. Özellikle yazma becerisi konusunda zaman zaman anında dönüt verilerek hatalara müdahale edilmiştir. Bu becerilerin derslerde belirli bir zaman dilimi içinde ve sınırlı araçlarla geliştirilmesi zorunluluğuna rağmen sosyal ağlar üzerinden daha geniş bir zaman ve zengin imkânlar elde edilmiştir. Okutman görüşleri sosyal ağların yabancı dil olarak Türkçe dil kullanımını ve dil becerilerini desteklediğini, Türkçe öğrenimi için elverişli bir ortam oluşturduğunu yansıtmaktadır. Kabilan, Ahmad ve Abidin (2010) Malezya’da gerçekleştirdikleri araştırmada benzer bir sonuca ulaşarak Facebook’un yabancı dil öğrenimini destekleyen bir ortam sağladığını belirtmiştir.

Araştırmada yer alan okutmanların neredeyse tamamı, sosyal ağların öğrenciler arasındaki iletişimi artırdığı görüşündedir. Bu çerçevede sosyal ağların, öğrencilerin sosyalleşmelerine ve etkileşim kurmalarına olanak sağlayan bir araç olduğu söylenebilir. Elde edilen bulgular, farklı dillerin ikinci/yabancı dil olarak öğretimindeki bulgularla örtüşmektedir. Świątek (2013), Facebook, Twitter gibi çevrimiçi araçların İngilizceyi ikinci dil olarak öğrenen Polonyalı öğrencilerin iletişimlerini artırdığını ve sosyal etkileşime olanak sağladığını tespit etmiştir. Barbosa (2017) da bu bağlamda Facebook’un hedef dilde iletişimi artırma potansiyeline dikkat çekmektedir.

Okutmanların belirttiği üzere sosyal ağlar sayesinde öğrencilerin birtakım önyargıları kırılmış, öz güvenleri gelişmiş ve bundan kaynaklı bir öğrenme motivasyonuna sahip olunmuştur. Blattner ve Fiori (2009) de yaptıkları araştırmada Facebook’un motivasyonu artırma amaçlı kullanılabileceği sonucuna ulaşmıştır. Sosyal ağların Türkçe öğretimine önemli bir katkısı da dil öğretimini sınıfın duvarlarına hapsedmek yerine öğrencilerin her an erişebildikleri bir ortamda sunmasıdır. Ders dışında öğrencilerin yazım hataları anında düzeltilerek geri bildirim sağlanmıştır. Öğrenciler kaygılardan arınmış bir öğrenme ortamı elde ederken, akranlarının ve okutmanlarının desteklerini de almıştır. Aynı zamanda sosyal ağlar üzerinden hızlı bir şekilde organize olunmuş ve paylaşım artmıştır. İşman ve Hamutoğlu (2013) da sosyal ağların

paylaşımı artırdığını aktarmıştır.

Genel olarak değerlendirildiğinde sosyal ağ kullanımının olumsuz yanları olmasına rağmen yabancı dil olarak Türkçe öğretimini ve öğrenimini desteklediği sonucuna ulaşılmaktadır. Literatürdeki çalışmalar da bu sonucu destekler mahiyettedir. Güllülü ve Çetinoğlu (2017), ULUTÖMER’de gerçekleştirdikleri çalışmada Türkçe okutmanları tarafından Facebook’ta paylaşılan dosya ve uygulamaların uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenimini desteklediğini tespit etmiştir. Piriyaşılpa (2011) da Tayland’da gerçekleştirdiği çalışmasında Facebook’un dil öğrenimi açısından öğrencilere fayda sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Aydın (2014) ise literatürdeki çalışmalarda Facebook’un öğrenci ve öğretmen arasındaki iletişim ve etkileşim konusunda hem olumlu hem de olumsuz yönlerinin tespit edildiğini aktarmıştır.

Bu çalışma sonucunda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde Facebook ve benzeri sosyal ağların aktif bir biçimde kullanılmasının teşvik edilmesi gerektiği, sosyal ağlar üzerinden Türkçe ve Türk kültürüne ait içeriklerin paylaşılmasının önemli olduğu sonucuna varılmıştır.

Kaynakça

- Aslan, E. (2016). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Facebook Üzerinden Sözcük Öğretimi. *Turkophone*, 3(1), 23-34.
- Aydın, S. (2012). A Review of Research on Facebook as an Educational Environment. *Educational Technology Research and Development*, 60(6), 1093-1106. DOI: 10.1007/s11423-012-9260-7.
- Aydın, S. (2014). Foreign Language Learners’ Interactions with Their Teachers on Facebook. *System*, 42, 155-163. DOI:10.1016/j.system.2013.12.001.
- Barbosa, C. (2017). Social Network Sites as a Tool for English Language Learning: The Case of Facebook. *Redin-Revista Educacional Interdisciplinar*, 6(1), 1-12.
- Bicen, H. & Cavus, N. (2010). The Most Preferred Social Network Sites by Students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 2(2), 5864-5869. DOI: 10.1016/j.sbspro.2010.03.958
- Blattner, G. & Fiori, M. (2009). Facebook in The Language Classroom: Promises and Possibilities. *International Journal of Instructional Technology and Distance Learning*, 6(1), 17-28.
- Boyd, D. B. & Ellison, N. B. (2007). Social Network Sites: Definition, History, and Scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 210-230. DOI: 10.1111/j.1083-6101.2007.00393.x.
- Boylu, E. (2014). Dil-Kültür İlişkisi ve İran’da Türkçe Öğretime Etkisi. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16, 19-28.

- Çelik, H. (2014, Aralık). *Sosyal Ağlar Yoluyla Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Üzerine Bir İnceleme: "Facebook" Örneği*. Sözlü sunum, Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu: "Teknoloji Tabanlı Öğretim", Ankara.
- Çubukçu, Z. (2012, May). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. *11th International Primary Teacher Education Symposium*, Rize, Turkey. 01.12.2015 tarihinde https://www.pegem.net/Akademi/kongrebildiri_detay.aspx?id=135419 adresinden erişildi.
- Ekici, M. ve Kıyıcı, M. (2012). Sosyal Ağların Eğitim Bağlamında Kullanımı. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2), 156-167.
- Godwin-Jones, R. (2008). Mobile Computing Trends: Lighter, Faster, Smarter. *Language Learning & Technology*, 12(3), 3-9.
- Göçer, A. (2013). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Görevlendirilecek Öğretim Elemanlarının Göreve Hazır Bulunuşluk Durumlarının Değerlendirilmesi. *Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 309-326.
- Greenhow, C., & Robelia, B. (2009). Old Communication, New Literacies: Social Network Sites as Social Learning Resources. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(4), 1130-1161. DOI: 10.1111/j.1083-6101.2009.01484.x.
- Grosbeck, G., Bran, R. & Tiru, L. (2011). Dear Teacher, What Should I Write On My Wall? A Case Study on Academic Uses of Facebook. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 15, 1425-1430. DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.03.306.
- Gülbahar, Y., Kalelioğlu, F. ve Madran, O. (2010). Sosyal Ağların Eğitim Amaçlı Kullanımı. *XV. Türkiye'de İnternet Konferansı*. İstanbul Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Güllülü, M. ve Çetinoğlu, G. (2017). Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğreniminde ve Öğretiminde Sosyal Medyanın Özellikle Facebook'un Yeri. *Turkish Studies*, 12(34), 205-238.
- Han, T. (2016). Yabancı/İkinci Dil Olarak Türkçe ve İngilizce Sınıflarında Kültür Öğretimi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 703-718.
- İşcan, A. (2017). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma. *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 58, 437-452.
- İşman, A. ve Albayrak, E. (2014). Sosyal Ağlardan Facebook'un Eğitime Yönelik Etkililiği. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 129-138.
- İşman, A. ve Hamutoğlu, N. B. (2013). Sosyal Ağların Eğitim-Öğretim Sürecinde Kullanılması ile İlgili Karma Öğrenme Öğrencilerinin Görüşleri: Sakarya Üniversitesi Örneği. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 2(3), 61-67.
- Kabilan, M. K., Ahmad, N. ve Abidin, M. J. Z. (2010). Facebook: An Online Environment for Learning of English in Institutions of Higher Education?. *The Internet and Higher Education*, 13(4), 179-187. DOI:10.1016/j.iheduc.2010.07.003.

- Kent, M. ve Leaver, T. (2014). The Revolution That's Already Happening. In M. Kent & T. Leaver (Eds.), *An Education in Facebook* (pp. 1-10). New York, NY: Routledge.
- Kert, S. B. ve Kert, A. (2010). Sosyal Ağ Sitelerinin Eğitimsel Amaçlı Kullanılma Potansiyelleri. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2010, 2(2), 486-507.
- Kutlu, A. (2015). Yabancılar Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti Örneği (B1-B2 Seviyesi). *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), 697-710.
- Melanlıoğlu, D. (2014, Aralık). *Türkçe Öğrenen Yabancılar için Sınıf Dışı Dinleme Etkinliklerinde Sosyal Ağın Kullanımı: "Facebook" Örneği*. Sözlü sunum, Uluslararası Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi Sempozyumu: "Teknoloji Tabanlı Öğretim", Ankara.
- Munoz, C. & Towner, T. (2009). Opening Facebook: How to Use Facebook in The College Classroom. In I. Gibson, R. Weber, K. McFerrin, R. Carlsen & D. Willis (Eds.), *Proceedings of SITE 2009-Society for Information Technology & Teacher Education International Conference* (pp. 2623-2627). Charleston, SC, USA: Association for the Advancement of Computing in Education (AACE). Retrieved December 3, 2017 from <https://www.learntechlib.org/p/31031/>.
- Ökten, C. E. ve Kavanoz, S. (2014). Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimini Hedefleyen Ders Kitaplarında Kültür Aktarımı. *Turkish Studies*, 9(3), 845-862.
- Piriyasilpa, Y. (2011). See You in Facebook: The Effects of Incorporating Online Social Networking in The Language Classroom. *Journal of Global Management Research*, 7(1), 67-80.
- Sarsar, F., Başbay, M. ve Başbay, A. (2015). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 418-431. DOI: 10.17860/efd.98783.
- Selwyn, N. (2009). Faceworking: Exploring Students' Education-Related Use of Facebook. *Learning, Media and Technology*, 34(2), 157-174. DOI: 10.1080/17439880902923622.
- Świątek, A. (2013). The Impact of Online Media on Second Language Acquisition by Polish Students. *US-China Foreign Language*, 11(10), 779-785. DOI:10.17265/1539-8080/2013.10.006.
- Tess, P. A. (2013). The Role of Social Media in Higher Education Classes (Real and Virtual) -A Literature Review. *Computers in Human Behavior*, 29(5), A60-A68. DOI: 10.1016/j.chb.2012.12.032.
- Tonta, Y. (2009). Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23(4), 742-768.
- Uluç, G. ve Yarcı, A. (2017). Sosyal Medya Kültürü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 52, 88-102.

- Vie, S. E. (2007). *Engaging Others in Online Social Networking Sites: Rhetorical Practices in Myspace and Facebook*. Doctoral dissertation, Retrieved from ProQuest Dissertations and Theses database. (UMI No. 3254886).
- Wise, L., Skues, J. ve Williams, B. (2011). Facebook in Higher Education Promotes Social but Not Academic Engagement. In G. Williams, P. Statham, N. Brown, & B. Cleland (Eds.), *Changing Demands, Changing Directions, Proceedings of Ascilite 2011* (pp. 1332–1342). Hobart, Australia: University of Tasmania.
- 01.12.2015 tarihinde
<https://www.ascilite.org/conferences/hobart11/downloads/ProceedingsV3.pdf>
adresinden erişildi.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

